

Liv Tørres

Nye tider for sørafrikanske arbeidere

Liv Tørres

Nye tider for sørafrikanske arbeidere

© Forskningsstiftelsen Fafo 1997
ISSN 0804-5135

Contents

1 Dagens problemer og framtidens utfordringer	5
2 Bakgrunnsinformasjon: sosiale og politiske forhold	6
3 Aktuell politisk situasjon	7
4 Økonomiske og sosiale forhold.....	8
5 Arbeidsmarkedene.....	9
Lovregulering av arbeidslivet	10
6 Fagbevegelsen	11
Omfordeling og forventninger til fagbevegelsen	12
Forhandlinger og fleksibilitet.....	12
Fagbevegelse og stat: konflikt eller avtale?	13
Intern organisering.....	14
7 Utfordringer framover	14
Forholdet mellom norske LO og sørafrikansk fagbevegelse	16
Fagbevegelsens satsing framover	16

Nye tider for sørafrikanske arbeidere¹

Fagbevegelsen i Sør-Afrika, med Congress of South African Trade Unions (COSATU) i spissen, kjempet lenge og hardt for demokratiet. I Norge fant de mange venner i denne kampen. Nå er målet nådd, men like fullt er det mange konfliktsaker på dagsordenen og streikeaktiviteten er høy! Herved følger en kort beskrivelse av situasjonen med spesiell vekt på forholdet mellom staten og fagbevegelsen (først og fremst COSATU) og de utfordringene COSATU nå står overfor.

1 Dagens problemer og framtidens utfordringer

Det er nye tider for sørafrikanske fagbevegelse. Fagbevegelsen ble født under kampen mot apartheid. Nå er målet om stemmerett og demokrati nådd med parlamentsvalget i 1994 og lokalvalg i 1995 og 96. I 1996 ble grunnloven ferdig skrevet. Også de økonomiske forholdene har snudd seg til det bedre med rundt tre prosent økonomisk vekst de siste par årene. Sosiale forhold har også bedret seg det siste året, selv om mye fremdeles er ugjørt. Gjenoppbyggingsprogrammet, som i utgangspunktet ble forfattet av COSATUs ledelse og som ANC-regjeringen gikk til valg på, lovte 400 000 hus bygd per år og en million nye arbeidsplasser i løpet av de første fem årene. Under 40 000 hus ble bygd de første tre årene etter valget, og det har trolig vært et netto tap av arbeidsplasser i samme periode. Fra midten av 1994 til midten av 1995 ble det for eksempel bare skapt 40 000 nye jobber, mens den økonomiske aktive befolkningen økte med 350 000 mennesker. Rundt 30 prosent av befolkningen er fremdeles uten arbeid og rundt sju millioner mennesker lever fremdeles i brakker, de fleste uten strøm, vann og sanitetsanlegg. Økonomisk vekst holder så vidt tritt med befolkningsveksten, men kun en liten andel av de store ungdomskullene som nå beveger seg ut på arbeidsmarkedet finner jobb.

Med rundt 38 millioner innbyggere og et flateinnhold på 1 219 090 km² har Sør-Afrika en befolkningstetthet sammenliknet med mange land i Europa og med Norge. Men, mens Sør-Afrika også har en økonomi (størrelse på nasjonalbudsjettet) sammenlignbart med Norge, har de ti ganger så mange innbyggere. Og der Norge har en av verdens jevneste fordelinger av ressurser, utmerker Sør-Afrika seg på det andre ytterpunktet. Sør-Afrika beveger seg fra et rasedelt til et klassedelt samfunn. Samtidig er kriminaliteten skremmende høy. Men mens den daglige kampen for å overleve på en del områder har blitt hardere, finnes det heldigvis også en rekke lyspunkter som gir grunn for optimisme og håp for framtiden.

¹ Dette notatet er smeltet sammen fra en tidligere briefing skrevet for LOs ledelse ((august 1996), et Landnotat for LO (november 1996) samt et notat som ble utarbeidet for LO, Fafo med flere i forbindelse med Arbeidsminister Tito Mbowenis besøk til Norge i mars 97. Statistikk med mere er oppdatert per september 1997. Denne statistikken har imidlertid ikke tatt høyde for resultatene fra Folketellingen I 1996. Folketellingen viser nemlig at Sør-Afrikas befolkning er fire millioner mindre enn opprinnelig antatt. Da alt av sosial, økonomisk og arbeidsmarkedsstatistikk er basert på at Sør-Afrika «hadde» 42 millioner innbyggere, og ikke 38 millioner, slik Folketellingen faktisk viser, vil man dermed etter hvert nå få noe endrede tall.

For mange, også utenfor deres egne medlemsrekker, er det fagbevegelsen som administrerer grunnlaget for håp og optimisme i Sør-Afrika.

2 Bakgrunnsinformasjon: sosiale og politiske forhold

En rekke skillelinjer markerer seg i sørafrikansk politikk så vel som i sosiale og økonomiske forhold. For det første har befolkningen som kjent under apartheid vært inndelt etter rase, eller befolkningsgruppe. Apartheidlovene identifiserte fire grupper: afrikanere (om lag 77 prosent), «fargede» (om lag 8,5 prosent), asiater (om lag 2,5 prosent) og hvite (om lag tolv prosent).

Sør-Afrika er som en smeltedigel av folk med forskjellige språk, religion og kulturell bakgrunn. Flere afrikanske grupper var allerede i landet før nederlenderne (senere kalt boere eller afrikandere) kom på 1600 tallet. Deretter har det vært en jevn innvandring fra Europa. Engelskmennene kolonialiserte deler av landet (fra 1700-tallet), og kom raskt i konflikt med nederlenderne såvel som med afrikanske grupper. Innvandringen fra Asia på 1700 tallet må også nevnes. Slaver ble importert som arbeidskraft fra for eksempel Indonesia, mens indere ble trukket til landet med tilbud om noen års arbeidskontrakter på sukkerplantasjene og deretter et stykke land som betaling. «The Great Trek» der boerne beveget seg nordover på 1860 tallet for å komme seg unna engelskmennenes kolonialisering av Western Cape samt boerkrigen mellom engelskmennene og boerne (rundt århundreskiftet) satte sitt preg på hele Sør-Afrikas historie. Oppbyggingen av apartheid fra 1950-tallet etter at Nasjonalistpartiet hadde vunnet sin første politiske seier må sees på bakgrunn av denne historien og forsøket på å beskytte boernes egen kultur, språk og religion. Det er imidlertid viktig å merke seg at rasismen ikke ble født med apartheid. Svartes politiske, sosiale og økonomiske rettigheter var allerede svært begrenset for den tid.

I dette århundre har det vært et jevnt tilsig av nye grupper fra Europa: tusener flyktet unna revolusjonen i Øst-Europa på begynnelsen av 1900-tallet, tusener av jøder kom før staten Israel ble bygd opp, og boerne har med jevne mellomrom satt inn ressurser for å rekruttere flere hvite til landet. Tidligere utenriksminister Pik Botha reiste for eksempel til Øst-Europa på slutten av 80 tallet og lovet gull og grønne skoger til de som måtte ønske å emigrere. I tillegg har millioner flyktet hit fra fattigdom og krig i nabolandene. Befolkningen er nå delt inn i elleve offisielle språkgrupper. Zulu og Xhosa er de to største. Under finnes en oversikt over fordelingen av befolkningen på de ulike språkgruppene (Central Statistical Services 1995).

Engelsk	9%	Afrikaans	15%
Tshivenda	2%	Setswana	7%
Xitsonga	4%	SiSwati	3%
Sesotho	7%	IsiNdebele	2%
Sepedi	10%		

Når det gjelder skjev fordeling av inntekt og rikdom ligger Sør-Afrika nesten på verdenstoppen. De rikeste 10 prosent av husholdningene (5,8 prosent av befolkningen) står for 40 prosent av forbruket, mens de fattigste 40 prosent (53 prosent av befolkningen) kun står for ti prosent av forbruket. I neste tabell ser vi hvordan Sør-Afrikas inntekter fordeler seg sammenliknet med inntektsfordelingen i enkelte andre land.

Land	Fattigste 20%	Nest fattigste 20%	Middel 20%	Nest rikeste 20%	Rikeste 20%
Sør-Afrika	3	6	10	18	63
Sør-Korea	7	12	16	22	42
Singapore	5	10	15	22	49
Malaysia	5	8	13	20	53
Indonesia	9	12	16	21	42

(World Development Report 1995, World Bank; Baskin 1996 *Against the Current* Ravan Press)

Rase har tradisjonelt vært det viktigste kjennetegnet på rikdom, velstand og sosial status. Slik er det fremdeles. Rase overlapper i stor grad yrke, utdanning og inntekt. Nesten alle de fattigste (som lever langt under fattigdomsgrensen) er afrikanere. Andelen fattige blant afrikanere er 65 prosent, mens den blant hvite er bare 0,7 prosent. De rikeste 20 prosent har nytt godt av en 40 prosents velstandsøkning i løpet av de siste 20 årene, samtidig som inntektene til de fattigste 40 prosent sank tilsvarende. Inntektsforskjellene mellom hvite og svarte er noe redusert de siste årene. Samtidig har det imidlertid vokst fram større velstandsforskjeller blant svarte med en voksende svart middelklasse med ressurser, og en liten overklasse. Inntektsgapet mellom på den ene siden svarte som er uten utdanning og på den andre siden de faglærte og ikke minst de høyt utdannede arbeiderne stiger. De siste 20 årene er det heller ikke skapt noen nye arbeidsplasser for uuttannede arbeidere. Sør-Afrika beveger seg fra et rasedelt til et klassesdelt samfunn.

Fattigdommen er først og fremst konsentrert på landsbygda. 53 prosent av befolkningen lever på landsbygda, mens 75 prosent av landets *fattige* befinner seg her. Fattigdommen er også skjevt fordelt mellom landets provinser. To tredeler av de fattigste lever i KwaZulu-Natal, Eastern Cape og Northern Province. Likeledes slår fattigdommen hardt ned blant ungdommen. Rundt 40 prosent av befolkningen er under 16 år og blant disse finner vi flere fattige enn i befolkningen som helhet. Størstedelen av ungdommen under 20 år er dessuten funksjonelt analfabeter og har ingen mulighet til å finne arbeid på et arbeidsmarked som kun absorberer en av ti av de som *har* utdanning.

I dette spenningsfeltet, i konfliktlinjene mellom rase-, alders-, klasse- og regionale skillelinjer, lanserer nå de politiske partiene for å finne formen for omfordeling, nasjonsbygging og samtidig så smått begynne å forberede ny valgkamp før valget i 1999.

3 Aktuell politisk situasjon

ANC vant 63 prosent av stemmene i valget til Parlament og Fylkesstyret i 1994. I to av Sør-Afrikas ni provinser var det imidlertid andre partier som stakk av med seieren. I Western Cape scoret Nasjonalistpartiet mest etter å ha vunnet oppslutning blant fargede velgere. I KwaZulu-Natal var det Inkatha Freedom Party (IFP) som gikk seirende ut av valget. Dette er for øvrig det eneste området hvor det fremdeles ulmer i politisk uro som nå og da antenner voldelige konflikter mellom ANC og IFP. Men med lokalvalg i 1995 og 1996 er i hvert fall de siste apartheid-institusjonene forsvunnet og erstattet med demokratiske organer.

I 1996 forhandlet man også ferdig en ny Grunnlov. Etter at grunnlovsforhandlingene var fullført, trakk Nasjonalistpartiet seg fra Samlingsregjeringen (Government of National Unity) og ANC sitter nå med alle regjeringsposisjonene (med unntak av ministerposter besatt av IFP). I 1999 skal det arrangeres nye valg til Parlamentet og denne gangen finnes det ingen garantier som vil skaffe mindretallspartier plass i en ny regjering (slik NP og IFP fikk sikret sine plasser etter 1994).

Sannhetskommisjonens arbeid har i perioder satt det politiske samarbeidet mellom partiene på prøve. Kommisjonen ble satt ned i 1995 for å høre sannheten om, og i en del tilfeller gi amnesti for, overgrep på menneskerettigheter under apartheid, både blant apartheidsvarene og motstandere. På basis av

sannheten om overgrep skulle man tilgi og gjenoppbygge landet. Vitnesbyrd fra folk som tidligere var i sikkerhetspolitiet har imidlertid gjentatte ganger satt målet på prøve. Mord, tortur, bomber og psykiske overgrep ble brukt for å holde opposisjonen nede. Alle de politiske partiene har forpliktet seg i forhold til Sannhetskommisjonen og gir uttrykk for at dette er den eneste veien og løsningen til forsoning i Sør-Afrika. Sannheten skal lede til forsoning og ikke til rettsforfølgelse og dom. Men for mange av de som går hjem igjen uten annet enn sannheten etter å ha hørt vitnesbyrd for Kommisjonen om hva som skjedde med deres kjære, kan sannheten være vanskelig å leve med.

4 Økonomiske og sosiale forhold

Etter flere år med nullvekst eller negativ vekst i økonomien, har nå forholdene heldigvis snudd mot bedre tider med rundt tre prosent vekst i 1995 og 96. I 1997 regner man med tilsvarende vekst. De sosiale forholdene er også bedret, selv om det fremdeles er mye ugjort. Gjenoppbyggingsprogrammet, som i utgangspunktet ble forfattet av COSATUs ledelse og som ANC-regjeringen gikk til valg på, lovte 400 000 hus bygd per år og en million nye arbeidsplasser i løpet av de første fem årene. Programmet finansierer nå gratis helsetjenester til alle gravide og småbarn. Rundt seks millioner barn får ett måltid på skolen hver dag. Mer enn tre millioner mennesker har, eller vil få, adgang til vann og rundt 300 000 hjem på landsbygda og i de fattige byområdene har fått innlagt strøm. Under 40 000 hus ble bygd i løpet av demokratiets første tre år, men i 1997 ble det derimot satset langt mer på husbygging. Det totale antall hus bygd, eller under bygging, etter 1994 er nå rundt 250 000. Dette anslås til å dekke rundt 13 prosent av bolig mangelen i urbane områder. Samtidig har det vært et netto tap av arbeidsplasser i samme periode. Fra midten av -94 til midten av -95 ble det skapt bare 40 000 nye jobber, mens den økonomiske aktive befolkningen økte med 350 000 mennesker. Rundt sju millioner mennesker lever fremdeles i brakker, de fleste uten strøm, vann og sanitetsanlegg. Samtidig kan en direktør for et av de største private selskapene tjene to millioner kroner i året, en gruveingeniør rundt 250 000, eller en direktør i statsforvaltningen rundt 550 000 kroner. De har mer enn velstanden til felles. De fleste er hvite.

Internasjonale sanksjoner under apartheid gjorde at en mengde varer ble produsert internt i Sør-Afrika som de hverken hadde teknologi eller kapasitet til å produsere. De fleste er enige i at industrien nå må omorganiseres og moderniseres, men *hvordan* og *hvor raskt* dette skal skje er ikke ukontroversielt. Ekstra virkemidler må dessuten tas i bruk for å sikre omfordeling og velferdsøkning for det fattige flertallet. Selv hvis regjeringen klarer å oppnå sitt mål om jobbskaping hvert år vil imidlertid arbeidsledigheten forbli på et relativt høyt nivå.

Regjeringen presenterte i juni -96 sitt økonomiske strategidokument («*Growth, Employment and Redistribution. A Macro-Economic Strategy*») der de sikter mot en årlig vekst på minst seks prosent innen år 2000 og 400 000 nye arbeidsplasser skapt hvert år. Midlene for å komme dithen inkluderer en kraftig omorganisering av økonomien med ekspansjon i privat sektor samt i offentlig infrastruktur, goder og tjenester som legger vekt på arbeidsintensive metoder. Mer konkurranse i markedet, effektivisering av offentlig sektor, større fleksibilitet i arbeidsmarkedet og vekt på utvikling og videreopplæring av arbeidsstyrken står sentralt. Jobbskaping i arbeidsintensive sektorer står sentralt. Statsbudsjettet skal revurderes med sikte på å styrke omfordelingen i de offentlig utgiftene; det nåværende offentlig underskuddet på fem prosent kuttes til tre prosent før år 2000; aktiv valutapolitikk skal holde realrenten på et stabilt, konkurransedyktig nivå og konsistent pengepolitikk holde inflasjonen i sjakk. Samtidig skal vekst i arbeidsintensive sektorer stimuleres gjennom skatteincentiver.

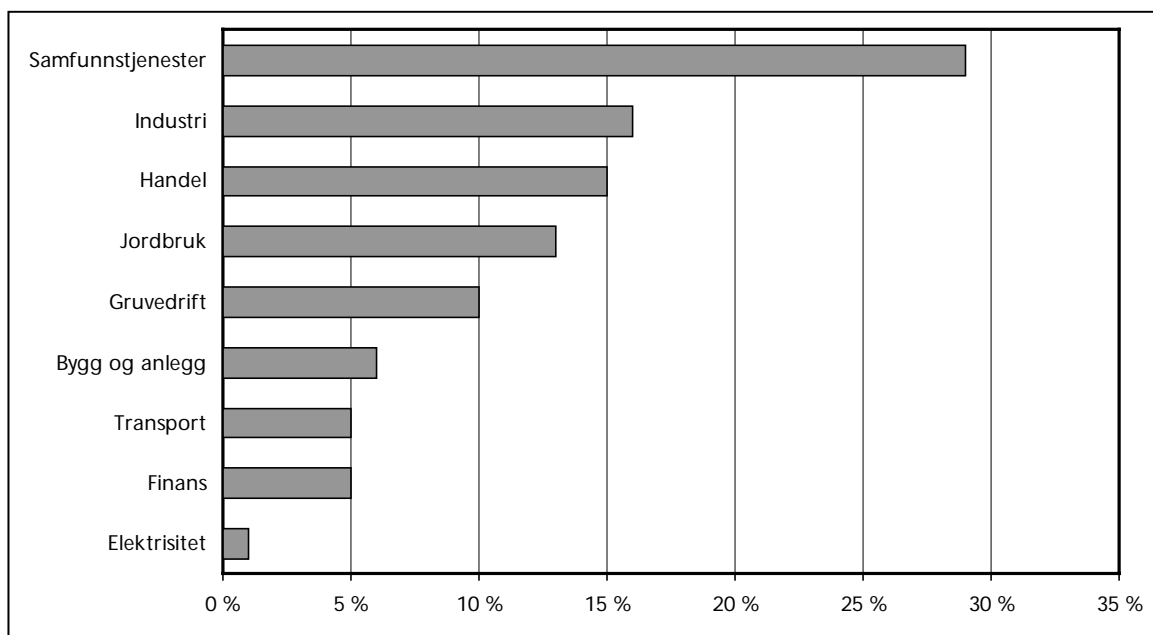
5 Arbeidsmarkedene

Arbeidsmarkedet er svært fragmentert og segregert på bakgrunn av tidligere apartheidlover som begrenset svartes adgang til spesielle yrkesgrupper, jobber og/eller regioner. Vi snakker i dag hovedsakelig om et tredelt arbeidsmarked. Der det tradisjonelt «hvite arbeidsmarkedet» nøy godt av høye lønninger, opplæring og juridisk beskyttelse; hadde det tradisjonelt «fargede og svarte arbeidsmarkedet» på den annen side langt lavere lønnsnivå og ingen eller liten opplæring. Gjennomtrekket i arbeidsstyrken var stort, og loven ga ikke særlig beskyttelse hverken for arbeidslivsstandarder og lønn generelt, eller for helse og sikkerhet mer spesielt. Det tredje arbeidsmarkedet består av de mange som endte opp i uformell sektor, eller i ubetalt arbeid i husholdningene uten noen som helst jobbsikkerhet eller beskyttelse på arbeidsmarkedet.

Svarte arbeidere er først og fremst ufaglært og delvis faglært arbeidskraft (i 1965 var størstedelen av svarte arbeidere ufaglært, i 1985 var flertallet delvis faglært, eller «semi-skilled»). Forsiktige anslag tyder på at minst en million av svarte arbeidstakere i formell sektor fremdeles er ufaglært arbeidskraft, mens mindre enn en prosent av hvite er ufaglærte. Likeledes er 70 prosent av håndverkere hvite. På begynnelsen av 90-tallet innehar fremdeles hvite fire av fem lederposisjoner (ILO 1996). Mangel på utdanning og kvalifikasjoner på bakgrunn av Bantu-utdanningssystemet gjør ikke forsøkene på å utjevne skjevheten i arbeidslivet lettere. Programmer for positiv kvotering av kvinner og svarte har gjort noe for å endre skjevhetene på topplan både i privat og offentlig sektor, men har endret lite når det gjelder rekruttering til stillinger på lavere nivåer

Arbeidsledigheten anslås til rundt 30 prosent (CSS 1996). Av disse befinner mange seg i strukturell arbeidsledighet: det vil si de har vært mer enn ett år uten arbeid og har gitt opp letingen etter en jobb. Det formelle arbeidsmarkedet absorberte kun 39,3 prosent av veksten i arbeidsstyrken i 1994 (CSS, ILO 1996). Arbeidsledigheten er noe høyere blant ungdom og kvinner enn i befolkningen som helhet. Ungdom mellom 20 og 24 utgjør rundt 20 prosent av arbeidsstyrken og 25 prosent av de arbeidsledige. Arbeidsledigheten er som helhet langt høyere blant afrikanere enn andre grupper og rammer spesielt de som bor på landsbygda. Videre varierer arbeidsledigheten mellom provinsene, med Eastern Cape og Northern Province på topp (rundt 45 prosent arbeidsledighet) og Gauteng og Western Cape med lavest total ledighet (rundt 20 prosent arbeidsledighet).

Sysselsetting i formell sektor har ikke økt de siste 15 årene, mens det samtidig har vært relativt store endringer internt på arbeidsmarkedet. For det første har offentlig sektor og privat tjenesteyting økt voldsomt i sysselsetting. Førstnevnte står for en tredel av formell sektor og sistnevnte for en tjuendedel. Videre har gruvesektoren tapt 25 prosent av arbeidsplassene, mens industrien står omtrent konstant når det gjelder sysselsetting. Jordbruket har også tapt arbeidsplasser. Samtidig som vi ser vekst i offentlig tjenesteyting det siste tiåret, har man i de statlige selskapene foretatt en del innskrenkninger. Totalt ser sysselsettingen i formell sektor ut som følger (kilde: CSS Bulletin of statistics, December 1995):

Situasjonen er ikke vesentlig bedret de siste to årene. Alt i alt har økningen i sysselsetting vært lavere enn den økonomiske veksten de siste årene. Mens det har blitt relativt vanlig å referere til den økonomiske veksten de siste par årene som «jobless growth» (økonomisk vekst som ikke har skapt nye arbeidsplasser), mener enkelte som ILO (Landrapport 1996) at eksisterende data ikke er gode nok til å basere sterke konklusjoner på, og det at det er grunn til å tro at det er skapt noen nye jobber i privat sektor for eksempel i tekstil og bekledning. Stilt overfor nye politiske og økonomiske realiteter, mer konkurranseutsatt næringsliv og så videre, har nok imidlertid arbeidsgiverne oftere grepet umiddelbart til oppsigelser framfor å først prøve ut nye organisatoriske og teknologiske strategier (ILO 1996).

En stor andel av arbeidsstyrken jobber i uformell sektor, det vil si de er ikke hverken registrert av myndighetene eller omfattet av arbeidslivslovene. Av en arbeidsdyktig befolkning (de mellom 15 og 64 år) på rundt 26 millioner beregnes arbeidstyrken til rundt 14,4 millioner. Om lag 41 prosent av arbeidstyrken er kvinner (Budlender, Mimeo 1995). Mange av dem jobber i uformell sektor.

Totalt anslås rundt 1,7 millioner å jobbe i uformell sektor (CSS 1996). De fleste av disse er afrikanere (rundt 73 prosent, SALDRU 1994) og et flertall er kvinner (57 prosent, SALDRU 1994). Rundt en fjerdedel holder på med gatesalg (SALDRU 1994), mens det store flertall er «selvstendig næringsdrivende» i barer/shebeens, de syr og selger klær; er tradisjonelle medisindoktorer; jobber i butikker eller lignende. To av tre tjener mindre enn R500 i måneden.

Lovregulering av arbeidslivet

En ny arbeidslivslov ble vedtatt av Parlamentet i fjor med nye radikale endringer i arbeidsforhold for arbeidere i både uformell og formell sektor. Loven er ansett som en av de mest arbeidervennlige internasjonalt. Den lover større fleksibilitet, samarbeid og selvregulering. Loven beskytter streikeretten (men gir også arbeidsgiverne rett til lockout), utvider ordningene med sentrale forhandlinger, gir fagbevegelsen innsynsrett i økonomiske forhold på arbeidsplassen og så videre. Av de mest sentrale punktene som ble gjennomført med den nye loven kan nevnes: 1) Det ble etablert et nytt meglingsorgan: «Commission for Conciliation, Mediation and Arbitration» hvor både individuelle saker (for eksempel oppsigelser) og kollektive (streik/lockout) skal forelegges Kommisjonen for råd og/eller megling. Både streik og lockout må varsles kommisjonen som så får noen uker på seg til å løse konflikten. Partene kan ikke i løpet av denne tiden gå ut i konflikt. Politiske streiker skal varsles NEDLAC (se under); 2) Det ble

lagt til rette for etablering av Arbeiderråd på bedriftene (Workers Forums) på initiativ fra fagbevegelsen, men valgt av alle arbeidstakerne. Arbeidsgiverne plikter å informere ansatte om bedriftens virksomhet, økonomiske situasjon og framtidige planer. Rådene skal konsulteres når det gjelder ny teknologi, omorganisering, oppsigelser og lignende og skal ha medbestemmelse når det gjelder disiplinære saker, positive kvoteringsprogrammer. 3) En ny Arbeidsrett med samme status som Høyesterett etableres; 4) Loven oppmuntrer også til etablering av sentrale Industriråd, eller Forhandlingsråd i alle sektorer for forhandlinger mellom partene.

I tillegg forhandles det i disse dager fram en ny lov om minimumsstandarder i ansettelsesforhold. Den legger forholdene til rette for å redusere arbeidstiden til 40 timers uke over noen år, endre svangerskapspermisjonen fra seks måneder (med 30 prosent betaling) til fire måneder (med nesten full betaling og jobbgaranti i seks måneder) og lignende. Bruk av overtid vil også reguleres gjennom loven. COSATU legger sterk vekt på å kutte bruken av overtid for å gi plass til nye arbeidsplasser. Lovforslaget som ble lagt fram av regjeringen medførte i første omgang enorme konflikter mellom de tre partene i arbeidslivet. De største konfliktspørsmålene dreide seg nettopp om arbeidstid, svangerskapspermisjon og forslagene om fleksibel tilpasning av regelverket. Sistnevnte innebærer blant annet at man gjennom forhandlinger (individuelle eller kollektive) kunne fravike lovens standarder og mål. Lovforslaget og konfliktene førte med seg en streikebølge over hele landet og spekulasjoner om trepartssamarbeidets undergang. I oktober 1997 ble det imidlertid oppnådd enighet mellom regjeringen og Cosatu i tråd med ordningene for svangerskapspermisjon og arbeidstid nevnt over

6 Fagbevegelsen

Fagforeninger som var åpne for svarte ble effektivt knust på 60-tallet. Forhandlingsrettigheter og rettigheter i arbeidslivet omfattet alle andre enn de svarte («other than the natives»). Den nye svarte, demokratiske fagbevegelsen gjenoppstod på 70-tallet og ble legalisert i 1980. I første omgang konsentrerte de fleste seg om typisk arbeidsrelaterte spørsmål. Etter hvert ble det imidlertid klarere for de fleste at det var umulig å skille arbeidslivsspørsmål fra politiske spørsmål og man rettet seg mer og mer inn mot politiske saker og allianser. Etableringen av COSATU (Congress of South African Trade Unions) i 1985 var viktig i denne sammenheng.

COSATU har etter hvert blitt stadig mer altomgripende. I dag har COSATU rundt 1,8 millioner medlemmer og representerer de fleste yrkesgrupper. De to andre fagforeningsføderasjonene er NACTU og FEDUSA. Begge er viktige innen enkelte yrkesgrupper, men på langt nær COSATUs likeverdige i antall medlemmer. COSATU er dominerende i de fleste sektorer. Det er kun i offentlig tjenesteyting, landbruk, bygg, kjemisk industri, møbelindustrien og trykkeri at COSATU har seriøse konkurrenter. Tabellen under viser oppslutningen til de ulike fagforeningsføderasjonene.

Fagforeningsføderasjonene i Sør-Afrika 1997

COSATU	1 887 431
FEDUSA	515 000
NACTU	230 000
Uavhengige	om lag 1 000 000

Til tross for at COSATU de siste årene i økende grad også har rekruttert blant profesjonsgruppene, i offentlig sektor og blant hvite, er fagforeningsføderasjonen fremdeles dominert av industrien og av svaret ufaglærte og delvis faglærte arbeidere. Rundt en tredel av fagbevegelsens medlemmer er kvinner. Kvinner er imidlertid sterkt underrepresentert blant tillitsmannsapparatet og i ledelsen.

Omfordeling og forventninger til fagbevegelsen

Streikeaktivitet gikk dramatisk ned i demokratiets første leveår: I 1995 ble antall arbeidsdager tapt i streik redusert fra 3,9 millioner i 1994 til 1,6 millioner. I løpet av første halvår 1996 var imidlertid streikeaktiviteten på vei oppover igjen. Konfliktnivået er generelt høyt i sørafrikansk arbeidsliv, men konfliktløsningmekanismene som er etablert med den nye Arbeidslivsloven fra 1996 har reist håp om et «roligere» arbeidsliv i framtiden.

Det er først og fremst lønsspørsmål som skaper konfliktene i det «nye» Sør-Afrika. Samtidig økte lønningene med rundt tolv prosent i 1995, sammenliknet med inflasjonen som lå på rundt ni prosent. I 1996 organiserte COSATU for første gang etter at demokratiet ble innført en nasjonal politisk streik («stay-away») for å demonstrere mot at arbeidsgivernes rett til «lockout» skulle inkluderes i grunnloven. Resultatet var vellykket. Dessuten var det streik i transportsektoren og i platinagruvene. I slutten av juli gikk også tekstil- og bekledningsforbundet (SACTWU) ut i landsomfattende streik med 100 000 arbeidere. Det er to trekk med den siste streikebølgen man bør merke seg. Streiken i gruvene var uorganisert og fagbevegelsen (NUM) var faktisk imot streiken. Samtidig mobiliseres nå nye grupper. Streiken i tekstil- og bekledningsindustrien omfatter først og fremst «fargede» og «asiatiske» kvinnelige arbeidere (som i relativt sterk grad slutter opp om Nasjonalistpartiet og er negative til COSATUs allianse med ANC) som i tidligere år har vært vanskelige å mobilisere i kollektive aksjoner. Samlet er 400 000 arbeidsdager tapt i streik i årets første seks måneder (beregnet *før* tekstil- og bekledningsindustrien gikk til streik), sammenliknet 95 000 i samme periode i fjor.

Samtidig stilles det etter hvert store forventninger til fagbevegelsen om å vise moderasjon og tilbakeholdenhet. Lønnskravene i 1996 lå på rundt ti prosent, men arbeidsgiverne mener generelt at arbeidskostnadene er for høye. Arbeidsgiverne og til dels regjeringen krever mer fleksibilitet i lønnsfastsettelsen og mer fleksibilitet i forhandlingene. Det hevdes spesielt fra arbeidsgiverne side at COSATU må vise moderasjon i sine lønnskrav for å få flere folk i arbeid. På den annen side begynner også fagorganiserte å bli utålmodige. COSATU på sin side krever at man må redusere inntektsgapet mellom arbeidere og ledelse før man krever at deres medlemmer (som representerer lavinntektsgrupper) skal bidra til omfordeling. COSATU krever også få satte i gang jobbskapingen via offentlige arbeidsprogrammer og spesielt massive husbyggingsprogrammer. De foreslår at 300 000 hus bygges i løpet av de neste tre årene. De foreslår likeledes offentlige arbeidsprogrammer for å få lagt inn strøm, vann, sanitetsanlegg og sykestuer i de tradisjonelle svarte boområdene.

Forhandlinger og fleksibilitet

Hvis man ser bort fra landarbeiderne og ansatte i privat tjenesteyting, omfattes i dag de fleste i formell sektor av kollektive forhandlinger, – enten bilaterale forbundsvis oppgjør eller gjennom forhandlinger i statlige såkalte industriråd mellom fagbevegelsen, arbeidsgiverne og staten. I mange tilfeller utvides disse avtalene til å omfatte hele sektoren etterpå. Regjeringen, gjennom arbeidsministeren, kan imidlertid begrense disse avtalene og skape unntak for enkelte yrkesgrupper, bedrifter eller for regionale områder. I «lommene» som ikke dekkes av forhandlinger legges det ofte opp til minimumslønninger av det såkalte lønnsrådet.

En av arbeidsgiversammenslutningene; «*the South African Foundation*», har foreslått at det innføres et nytt deregulert, arbeidsintensivt arbeidsmarked ved siden av den fagorganiserte, kapitalintensive industrien. I førstnevnte skal det opprettes egne lave lønssystemer for å få de mange arbeidsledige inn i jobber. COSATU har reagert sterkt på forslaget om et «delt» arbeidsmarked. Samtidig har også regjeringen gitt uttrykk for at man må vise mer fleksibilitet i forhandlinger og at arbeidsministeren i større grad må benytte seg av muligheten til å gi unntak fra sentrale avtaler. Slike unntak, sies det, er viktig for at små og mellomstore bedrifter skal kunne overleve.

COSATU har også reagert på flere punkter i regjeringens økonomiske program. På enkelte områder har Sør-Afrika ønsket å kutte tariffene raskere og kraftigere enn hva selv GATT ber om. Regjeringen sikter mot en rask nedbygging av handelsbarrierer slik at nasjonale selskaper utsettes for kraftig konkurranse på hjemmemarkedet. COSATU mener imidlertid at tariffene må kuttes med forsiktighet.

Videre bør ikke økonomisk vekst være det eneste målet for Sør-Afrika mener COSATU og viser til at den veksten som har funnet sted det siste året i liten grad har skapt nye arbeidsplasser. *Omfordeling* må stå sentralt. Trening og videreopplæring av arbeidsstyrken er et viktig ledd i å gjøre industrien mer konkurransedyktig. Fagbevegelsen foreslår et overskuddsfond for nasjonal omorganisering (*National Restructuring Fund*) der bedriftene må plassere overskudd. Pengene skal brukes til ny teknologi og omorganiserings tiltak i bedrifter som viser evne til jobbskaping og overskudd. Videre foreslår de at bedriftene tvinges til å sette av fire prosent av lønnsutgiftene til trening og opplæring av arbeiderne (dette skal ifølge forslaget suppleres med statlige midler).

Fagbevegelse og stat: konflikt eller avtale?

Både den nye Arbeidslivsloven (1995) og den nye Loven for minimumsstandarder i ansettelsesforhold (under forhandling september 1997) har gått veien gjennom det nye trepartsorganet Nedlac (*National Economic Development and Labour Council*) som ble opprettet i begynnelsen av 1995. NEDLAC er opprinnelig resultatet av et gammelt krav fra COSATU om at økonomisk politikk og arbeidsmarkedspolitikk skal forhandles mellom regjeringen og arbeidslivets parter. Under NEDLAC er det etablert fire kamre: ett for handels og industri; ett for arbeidsliv; ett for økonomisk politikk og ett for sosiale spørsmål og gjenoppbyggingsprogrammet (her er også andre sivilsamfunnsorganisasjoner representert).

Også på andre områder forhandles det mellom arbeidslivets parter. Både tekstil- og bekleddningsindustrien, metall/motorindustrien og gruveindustrien har forhandlet fram avtaler der produktivitet, lønnsvekst og ansettelser/oppsigelser sees i sammenheng. Også i offentlig sektor forhandles det nå om ansettelsesforhold. *Privatisering* av statlige selskaper er ett av de store konfliktspørsmålene for tiden. Til tross for at ANC i sin tid skrev nasjonalisering av nøkkelindustrier som et hovedprinsipp inn i sitt grunnlagsdokument «Frihetscharteret», erklærte ANC for tre år siden at privatisering av offentlige selskaper er offisiell politikk. Nå skal dette settes ut i live. Hvert av de statlige selskapene skal gjennomgås og vurderes med sikte på «omorganisering og effektivisering». COSATU på sin side hevder at dette vil bidra til unødvendig tap av arbeidsplasser og at det vil frata staten et kontrollinstrument i arbeidet med å sikre at tilbud og goder nås de tradisjonelt fattige områdene. Regjeringen svarer at dersom arbeidsplasser går tapt skal det iverksettes en sosial plan for å redusere konsekvensene. Etter at COSATU truet med streik, ble det oppnådd enighet mellom om en rammeavtale som skal sikre at partene konsulteres om disse spørsmålene.

COSATU har den siste tiden på nytt vist muskler i kampen for selvstendighet og innflytelse gjennom flere vellykkede aksjoner. Da bankene hevet utlånsrenten uten at tilsvarende renteøkning hadde funnet sted fra Nasjonalbanken gikk for eksempel COSATU til aksjoner med vellykket rentenedsettelse som resultat. Diskusjonen internt i COSATU har imidlertid lenge dreiet seg om hvorvidt det er mulig å oppnå innflytelse på andre måter og om hvorvidt en nasjonal avtale, – en «*Social Accord*» kanskje kan være løsningen på Sør-Afrikas problemer. Samtidig knaker det innimellom i trepartssamarbeidets sammenføyninger. Før NEDLACs årlige rådsmøte i juni 1996 var det mange som mente at trepartssamarbeidet ville kollapse. De samme spekulasjonene har dukket opp igjen i forbindelse med storkonflikten rundt Loven om Minimumsstandarder i Arbeidslivet. *Arbeidsgiverne* mener ANC var for tett knyttet til COSATU og at de selv ikke lenger hadde innflytelse. *Fagbevegelsen* mener arbeidsgiverne viser liten reell vilje til omfordeling og nasjonal gjenoppbygging. Mange i fagbevegelsen mener dessuten at regjeringen viser liten ansvarlighet i forhold til trepartssamarbeidet og «det sivile samfunn» og at den økonomiske politikken er altfor orientert mot de frie markedskrefter. På denne bakgrunn har man reagert sterkt på at finansministeren Trevor Manuel, i forbindelse med lanseringen av det nye økonomiske handlingsprogrammet, kunngjorde at programmet *ikke* var tema for forhandlinger. Mange i *regjeringen* mener samtidig at fagbevegelsen viser liten vilje til moderasjon og nasjonal ansvarlighet. Media forkynner at nå må *regjeringen regjere*. På denne bakgrunn har det også dukket opp spenningsmomenter i COSATUs forhold til ANC. COSATU er i formell allianse med ANC og Kommunistpartiet (jf Samarbeidskomiteen), men insisterer på at de likevel er *uavhengige*. Kun to av COSATUs forbund har gått åpent ut mot alliansen (SACTWU og NUMSA), men mye tyder på at det også er interne konflikter i mange forbund mellom ledelsen (som ikke

ser andre politiske alternativer til alliansen), og medlemmer (som mener alliansen ikke har noe å tilby arbeiderklassen). Forslaget om å danne et nytt Arbeiderparti blir stadig reist, uten at dette foreløpig er fulgt opp.

NEDLAC har overlevet sine to første leveår, men nå må man vurdere hvordan samarbeidet skal fortsette, – eventuelt utvides til en nasjonal avtale som omfatter koordinering av lønnsforhandlinger, mot velferdsordninger og eventuelt sosiale goder. Tidlig i 1996 sirkulerte NEDLAC et diskusjonsdokument der man lanserte ideen om en nasjonal koordinert avtale hvor partene forpliktet seg til kompromisser og til å betale en kortsiktig pris for langsiktige gevinster. I praksis kan dette for fagbevegelsen dreie seg om kortsiktig lønnsmoderasjon for langsiktig økonomisk vekst og omfordeling. COSATU står overfor mange utfordringer. *En* består i å balansere de eksterne forventningene til fagbevegelsens «ansvarlighet» med de interne forventningene fra egne medlemmer om forbedrede levekår. *En annen* utfordring er å skape aksept internt for at de forhandlingsløsningene som utarbeides er resultat av *kompromisser* mellom de ulike fagforeningsføderasjonene COSATU, NACTU og FEDSAL som er representert i NEDLAC, deretter mellom fagbevegelse, stat og arbeidsgivere og i siste omgang mellom NEDLAC, regjeringen og parlamentet der lovene skal vedtas!

Intern organisering

I 1994 ansatte COSATU og forbundene til sammen rundt 1450 mennesker. I 1994 alene forsvant om lag 80 av de mest erfarne fagforeningslederne. Lokalvalgene i 1995 forårsaket at en ny bølge av fagforeningsledere forsvant ut av fagbevegelsen. Hundrevis har også forsvunnet til forvaltningen og til det private næringslivet. Næringslivet jakter på erfarne, svarte med arbeidsmarkedskompetanse og forhandlingsevner. De betaler mange ganger det fagbevegelsen kan tilby. Dette såkalte «brain-drain» i fagbevegelsen har gjort den mindre effektiv enn mange kanskje hadde håpet på i denne perioden.

Samtidig er fagbevegelsen bygd opp på en måte som relativt enkelt utvikler nye lederemner. Demokratiske beslutningsstrukturer, mandatsystemer, sterkt tillitsmannsapparat og en praksis som tilsier at ledelsen er *ansvarlige* overfor medlemmene har i alle år gjort spesielt COSATU motstandsdyktig overfor politisk undertrykkelse. En av hovedårsakene til oppbyggingen av internt demokrati i COSATU var nettopp at man på den måten lettere kunne utvikle *nye* ledere der de politiske myndighetene fjernet, eller begrenset handlingsfriheten til, de *gamle*.

Et flertall av COSATUs medlemmer oppfatter fremdeles fagbevegelsen som demokratisk og at ledelsens representativitet overfor medlemmene er den viktigste komponenten i dette: dersom ledelsen ikke representerer medlemmenes interesser må de gå! Spørreundersøkelser tyder likeledes på at fagorganiserte mener Parlamentet og politiske ledere må underlegges de samme krav om representativitet. Generelt bør det også bemerkes at fagbevegelsens medlemmer er mer politisk bevisste og aktive enn andre grupper (Tørres 1995: *South African Workers Speak*, Fafo). Det er relativt stor enighet blant alle grupper om at politiske beslutninger bør fattes i konsultasjon med det sivile samfunn og fagbevegelsen. Individuell politisk læring i demokratiske organisasjoner i det sivile samfunn kommer på denne bakgrunn godt med for et nyetablert demokrati.

7 Utfordringer framover

Tre utfordringer utkrystalliserer seg for både politiske myndigheter, fagbevegelsen og for trepartssamarbeid i tiden framover.

Arbeidsledigheten har vært anslått til minst 30 prosent. Samtidig er andelen sysselsatte i uformell sektor stor (men usikker). Når forvaltningen annonserte 10 000 ledige stillinger i 1994 fikk de 1,5 millioner søknader. Og tidligere i år ble åtte mennesker drept i tumultene som oppsto da 2000 mennesker

sto i kø etter rykter om 200 ledige jobber. Økonomisk vekst i 1995 skapte ingen nye arbeidsplasser. Millioner av arbeidsledige blir mer og mer utålmodige. Mange tyr til andre inntekter.

Kriminaliteten er skremmende høy. Politiet rapporterer om 481 syndikater som er i virksomhet. Samtidig er mye av kriminaliteten ikke organisert, men uttrykk for sosial nød og desperasjon hos den enkelte. Mordstatistikken er høyere enn New York og Washington. I fjor ble 52 mennesker myrdet hver dag i Sør-Afrika. Antallet tyverier av biler og fra private hjem er høyt og stigende. I mange tilfeller blir eierne såret, eller drept under hendelsene. Voksende kriminalitet har også avslørt svakheter ved rettssystemet. For hver 450 kriminelle sak som blir rapportert, er det 100 rettssaker, 77 dommer og kun 36 som blir fengslet (The Economist 12.10.96). I mange tilfeller har man nå trukket inn private konsulentfirmaer, private sikkerhetselskaper og lokalmiljøet for å effektivisere politistasjoner.

Samtidig stiller mange spørsmålstegen ved hvorvidt regjeringen selv fungerer som moralsk rettesnor for folket. I juni 1996 kom det for en dag at helseministeren hadde brukt 12 millioner Rand (om lag 18 millioner nkr) på en musical om AIDS (som ble slaktet av såvel kunstkritikere som helsepersonale). Først kom det fram at dette skulle finansieres av midler som EU hadde satt av til AIDS, – noe EU ikke var kjent med og dermed trakk støtten! Deretter fortalte helseministeren at helsedepartementet ville få finansiering av en privat donor uten at hun ville oppgi hvem det var! Selv etter at det kom fram at Parlamentet var blitt feilinformert, var det ingen som krevde hennes avgang. Samtidig kastes Bantu Holomisa (tidligere hjemlandsleder) ut av ANC og dermed Parlamentet fordi han bekjentgjør at sosialministeren mens hun satt i forvaltningen i hjemlandet Transkei mottok R50 000 i korrupsjon og at ANC selv hadde tatt imot R200 000 fra Sol Kertzner til sin valgkampanje. Den godeste Kertzner eier flere spillekasinoer og er anklaget for korrupsjon. ANC har gjort kjent at begge deler er korrekt, men anklager like fullt Bantu Holomisa for brudd på partidisiplinen ved å bekjentgjøre dette. ANC og Mandela selv innrømmer nå også at disse sakene burde vært taklet bedre fra deres side.

Millioner av svarte vil ha gjelden etter apartheid betalt nå, de vil ha sine løfter innfridd nå, de kan ikke vente lenger. På denne bakgrunn synker også oppslutningen om demokratiet. Bare en tredel av de stemmeberettigede deltok for eksempel i lokalvalgene i 1995 og '96. Mens Mandelas popularitet har økt dramatisk blant hvite de siste årene, gir bare rundt 45 prosent av svarte uttrykk for at de er fornøyd med demokratiet i en spørreundersøkelse som ble foretatt sent i fjor. Spørreundersøkelser utført av instituttet Idasa viser at kun et lavt flertall (53 prosent) uttrykker støtte for Parlamentets opptreden i 1995. Over halvparten av befolkningen føler at folk i regjeringen og statsforvaltningen arbeider for å fremme egeninteresser framfor folkets interesser. Nesten alle sier seg enige i at «nesten alle offentlig ansatte er innblandet i korrupsjon».

Folk har enorme forventninger til den nye regjeringen. Parallelt med alle de praktiske og politiske problemene med gjenoppbyggingsprogrammet viser Fafos, og andres, spørreundersøkelser at det store flertall forventet at levestandarden deres skulle øke etter valget i 1994. Apartheid-regimet fortalte i årevis de fattige at de har det bedre enn svarte i Afrika for øvrig. Nå forteller det internasjonale bistandsmiljøet dem det samme. Apartheid-regimet fortalte dem i årevis at de ikke måtte være utålmodige og at Sør-Afrika ikke hadde pengene til å reparere skadene etter apartheid riktig ennå. Nå forteller den nye ANC-dominerte regjeringen dem det samme. Dette hjelper ikke den vanlige sørafrikaner stort. Hva har den nye regjeringen oppnådd? Mange planer og ideer, nye institusjoner, lover og rammeverk, mens realiseringen av planene tar tid. Mange trodde at de skulle få mat på bordet og tak over hodet allerede når Mandela ble frigitt. «Madiba» ville sørge for at alt ble bra. Sju år etter hans frigivelse og tre år etter valget er hverdagen for den store skaren av fattige på landsbygda og i brakkebyene nøyaktig slik den var i det historiske øyeblikket han vandret ut av fengselets porter.

I to budsjettår er det nå overført midler fra Gjenoppbyggingsprogrammet, fordi sentraladministrasjonen ikke har kapasitet og ekspertise nok til å få brukt opp midlene på prosjekter. Og Mandela selv sier at mens man nå har fått alle institusjonene og politikken på plass, må man nå sette alle krefter inn på å *iverksette* politikken.

Forholdet mellom norske LO og sørafrikansk fagbevegelse

Den fagbevegelsen som vokste fram i kampen mot apartheid i løpet av 70-årene hadde betraktelig støtte fra internasjonal fagbevegelse. LO har i årtier stått sentralt i det internasjonale solidaritetsarbeidet, – både gjennom Frie Faglige Internasjonale, gjennom den nordiske koordineringsgruppen (som koordinerer støtten til COSATU) og i direkte kontakt med COSATU. Og det er nettopp COSATU som har vært den viktigste kontakten med LO på sørafrikansk side. LO har imidlertid også gitt betydelig støtte til en rekke organisasjoner som har fungert som støtteapparat for COSATU og til NACTU. På bakgrunn av redusert støtte fra Utenriksdepartementet og politiske forhold (NACTU ville ikke ta avstand fra vold utført av APLA, – PACs militære ving) i 1993 ble støtten til NACTU stoppet, og det er først fra 1996 at NACTU-prosjekter igjen får støtte fra norsk side.

Den økonomiske støtten fra Utenriksdepartementet som har vært kanalisert gjennom LO til sørafrikansk fagbevegelse trappes nå ned og gjøres mer avhengig av egenandeler. Selv om driftsstøtte kuttes ned, får imidlertid overgangsprojekter, opplæring med mere fortsatt norsk støtte. LO nyter imidlertid også bred respekt i COSATU på bakgrunn av omfanget av tidligere støtte (som i enkelte år har nådd flere millioner kroner) og fordi LO oppfattes som en relativt konstruktiv støttespiller som overlater til COSATU *selv* å fatte beslutninger om politiske strategier, internasjonal tilknytning og så videre der andre internasjonale institusjoner har vært mer offensive når det gjelder hvilken politikk *de* mener COSATU skal følge. Dette danner et godt utgangspunkt for videre samarbeid og felles prosjektarbeid.

Fagbevegelsens satsing framover

COSATU møter store utfordringer også i tiden framover. Økonomisk utvikling, omfordeling og jobbskaping er dessuten saker som alle reiser spørsmål ved balansen mellom fagbevegelsens representasjon av medlemsinteresser på den ene siden og ansvar overfor arbeidsledige, fattige på landsbygda og befolkningen som helhet på den andre siden. COSATU har selv satt ned en kommisjon, den såkalte September-kommisjonen, som skal se nærmere på fagbevegelsens utfordringer, scenarier og mulige strategier framover. September-kommisjonen sier i sin rapport til COSATUs Kongress i 1997, at det i første omgang er viktig at COSATU fortsetter kampen mot fattigdom og ulikhet i samfunnet og den kriminaliteten og volden som følger av dette. Videre påpeker de at det er viktig å fortsette kampen for å vinne ANC's hjerte. ANC er et parti sammensatt av mange sosiale grupper og ble født som en bred politisk frigjøringsorganisasjon. Det er derfor mange som ønsker å se ANC gå bort fra arbeidernes interesser og mer i retning av et liberalistisk parti som representerer kapitalkreftene og/eller middelklassen. Dette blir en stor utfordring for COSATU framover. COSATU ønsker å opprettholde alliansen til ANC og Kommunistpartiet, men ser også at dette er en allianse fylt med spenninger og motsetninger. På denne bakgrunn er det nå sterke krefter i gang med å utarbeide en avtale mellom ANC og COSATU om nøkkelsaker, og da spesielt økonomisk politikk, framover. Enigheten mellom ANC regjeringen og COSATU om den nye loven som skal sette standarder for ansettelsesforhold (*Basic Conditions of Employment Act*) må sees på denne bakgrunn.

Fagbevegelsen, og COSATU spesielt, er i dag det sterkeste uttrykk for det sivile samfunn i Sør-Afrika. Lokalsamfunnsorganisasjonene er svekket blant annet på grunn av at mange av deres ledere nå har forsvunnet til politiske posisjoner og ledelsesstillinger i sentralforvaltningen. COSATU setter seg derfor som mål å bidra til å gjenopplive sivilsamfunnsorganisasjonene og bygge allianser i kampen mot fattigdom og ulikhet også til disse i tiden framover. Den politiske visjonen til COSATU er å styrke og konsolidere demokratiet i alle sfærer av samfunnet; styrke arbeiderklassens interesser og folkelige organisasjoner, samt bygge et samfunn som er basert på fellesskap og solidaritet. Sammen med de økonomiske utfordringene, kampen mot ulikhet og fattigdom, for jobbskaping og for å reversere diskriminering og ulikhet på arbeidsplassene, vil dette gi COSATU mer enn nok av konkrete utfordringer og kampsaker framover. Men det er ingen annen organisasjon som er så godt plassert for å vinne kampen for demokrati, omfordeling, sosiale rettigheter og arbeidstakerrettigheter !

Cosatus forbund 1996

* Gruvearbeiderforbundet (NUM)	357 198
* Metallarbeiderforbundet (NUMSA)	263 893
* Tekstil- og Bekledningsforbundet (SACTWU)	160 000
* Matforbundet (FAWU)	145 124
* Lærerforbundet (SADTU)	114 962
* Kommuneforbundet (SAMWU)	112 059
* Jernbanearbeiderforbundet (SARWHU)	40 421
* Bankforbundet (SASBO)	73 094
* Papir- og trykkeriarbeiderforbundet (PPWAWU)	53 900
* Landarbeiderforbundet (SAAPAWU)	35 000
* Restaurant- og Hotellarbeiderforbundet (SACCAWU)	134 626
* Transportarbeiderforbundet (TGWU)	67 288
* Kjemisk Forbund (CWIU)	48 703
* Bygningsarbeiderforbundet (CAWU)	41 509
* Kommunikasjonsarbeidernes Forbund (CWU)	41 000
* Institutt for Offentlig Ansatte (IPS)	16 676
* Helse- og Utdanningsforbundet (NEHAWU)	131 938
* Forbundet for Politi og Fengselsbetjenter (POPCRU)	46 000
Totalt	Om lag 1 880 00

Nye tider for sørafrikanske arbeidere

Fafo

Forskningsstiftelsen Fafo
Borggata 2B/Postboks 2947 Tøyen
N-0608 Oslo
<http://www.fafo.no>

Fafo-notat 1996:19
Bestillingsnummer 891